

آغاز نظام مراقبتی پایه در سال تحصیلی جدید

با ابلاغ دستورالعمل نماد

یاسر مختاری

به گزارش خبرنگار سپید، روز شنبه ۵ شهریورماه بخشی از دستورالعمل‌های طرح ملی «نماد» که از آن به عنوان طرح زمینه ساز نظام مراقبتی کشور یاد می‌شود از سوی وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شد. آموزش، غربالگری، تشخیص و درمان مددکاری اجتماعی، اورژانس (فوریت‌های روانی - اجتماعی)، پیگیری و مراقبت مهمترین بخش این دستورالعمل‌ها است.

طرح ملی نماد چیست؟

طرح نماد، مخفف نظام مراقبت اجتماعی از دانش‌آموزان است که در آن ۹ دستگاه، از جمله نیروی انتظامی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت دادگستری، سازمان بهزیستی، کمیته امام خمینی (ره)، وزارت بهداشت و دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)، بنیاد برکت و وزارت آموزش و پرورش همکاری دارند.

این طرح از سال ۹۶ در ۶ استان کشور به صورت آزمایشی آغاز شد.

علیرضا کاظمی معاون وزیر آموزش و پرورش این طرح را محوری‌ترین طرح آموزش و پرورش برای توانمندسازی و ارتقای مهارت‌ها و نظام مراقبتی اجتماعی دانش‌آموزان دانست و اظهار کرد: «اگر می‌خواهیم آسیب‌های اجتماعی را درمان کنیم باید به ریشه‌ها و نشاط اجتماعی توجه و بر توانمندسازی تمرکز کنیم.» کاظمی اولویت این فعالیت‌ها را غربالگری روانی و اجتماعی به عنوان نقشه راه اجرای تمام برنامه‌ها عنوان کرد و گفت: «با همکاری ستاد مبارزه با مواد مخدر ۲۱ پروژه طراحی شده است که در آینده از آن رونمایی می‌کنیم تا طرح ملی نماد با سرعت و دقت بیشتری پیش برود.»

سال گذشته سعید نمکی وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز با اشاره به برنامه دولت برای اجرای موثر طرح نماد گفت: «توجه به امر پیشگیری و آموزش کاهش آسیب‌ها همچنین ایجاد شور و نشاط اجتماعی در جامعه سبب کاهش آسیب‌هایی از جمله اعتیاد، طلاق و اقدام به خودکشی می‌شود.» نمکی گفت: «مبنای آسیب‌هایی همچون طلاق، اعتیاد، خودکشی و قتل را باید در یک ریشه جستجو کرد که ایجاد اشتغال و نشاط اجتماعی از مهم‌ترین ابزارها برای پیشگیری از وقوع چنین آسیب‌هایی است. برای کاهش آسیب‌های اجتماعی باید اولین گام را در مدارس برداشت و در زمینه‌های مختلف آموزش و پرورش بازنگری جدی صورت گیرد تا شاهد کاهش آمار آسیب‌های اجتماعی در این بخش باشیم.»

وزیر بهداشت یادآور شد: «مدرسه در رشد و پرورش شخصیت کودکان نقش بسیار مهمی دارد زیرا کودک

در خانواده بدسرپرست زندگی می‌کند. از جمله راهکارهایی است در طرح ملی نماد ذکر شده است. ضمن اینکه مراکز درمانی که دارای واحد مددکاری هستند می‌توانند در این زمینه کمک کنند. در مورد مددکاری اجتماعی دانش‌آموزان، برای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها آمده است:

«نسبت به شناسایی و ایجاد ارتباط حرفه‌ای با منابع مالی، اجتماعی، رفاهی و درمانی جهت کمک به دانش‌آموزان آسیب دیده در پرداخت هزینه‌های درمانی همچنین در صورت نیاز هماهنگی با نهادهای حمایتی و خیریه جهت کمک به بهبود وضعیت معیشت، کاهش فقر و یا مشکلات زمینه‌ای خانوادگی اقدام کنند. همچنین ضمن شناسایی مراکز درون سازمان و برون سازمانی در سطح استان ارتباط حرفه‌ای با آنها برقرار کنند و از اقدامات مناطق مختلف آموزش و پرورش حمایت کرده و به موارد ارجاعی از سوی این مناطق رسیدگی کنند.»

اورژانس فوریت‌های روانی و اجتماعی

در این دستورالعمل سازوکار مدیریت بخش اورژانس را به مراحل غربالگری، درمان و مددکاری اجتماعی در نظر گرفته شده است که غربالگری شامل شناسایی دانش‌آموزان دارای فوریت‌های روانی - اجتماعی از طریق بررسی‌های روانشناختی کمی و کیفی و نتایج غربالگری‌های پایه و نشانگان محورو و یا از طریق شواهد میدانی ثبت شده از طرف کارکنان مدرسه و والدین صورت می‌گیرد. برای این منظور از درگاه سامانه جامع «نماد» استفاده می‌شود.

ادامه در صفحه ۱۶

اجتماعی)، دانش‌آموزان را به دو گروه در معرض خطر و دانش‌آموزان پرخطر تقسیم بندی کرده و برای هر یک از آنان دستورالعمل‌های خاصی را اعمال کرده است. برای دانش‌آموزان در معرض خطر خدمات مددکاری اجتماعی در مداخلات مدرسه‌ای پیشینی شده است.

همچنین برای دانش‌آموزان پرخطر خدمات مددکاری اجتماعی توسط آموزش و پرورش و مددکاران اجتماعی مناطق ارائه می‌شود که در این راستا پیگیری جذب کمک برای تأمین هزینه‌های درمان دانش‌آموزان، کمک هزینه یا بیمه برای درمان مصرف مواد، هزینه ایاب و ذهاب برای مراجعه به مراکز درمانی با اولویت دانش‌آموزان بی‌سرپرست، فرزندان زنان سرپرست خانوار، خانواده‌های بی‌بضاعت مورد اشاره قرار گرفته است.

در ذیل این بخش اخذ تعهد از ولی یا سرپرست قانونی دانش‌آموزان دارای سرپرست جهت پیگیری روند درمان و تأمین هزینه‌ها به جز مواردی که بیم تهدید جانی و خطر برای حیات دانش‌آموز وجود دارد، پیشینی شده است. در صورت خطر یا تهدید جانی برای دانش‌آموزان با همانگی سازمان بهزیستی و یا به طور مستقیم با هماهنگی مقام قضائی، اقدامات بعدی، صورت می‌گیرد. پیگیری درمان دانش‌آموزان و ایجاد ارتباط با موسسات درمانی ارائه دهنده خدمات نیز اجمله‌مراحلی است که در قسمت مددکاری دستورالعمل برنامه ملی نماد در نظر گرفته شده است. همکاری با مراجع قضایی و انتظامی برای کاهش وضعیت خطرپذیری دانش‌آموز مانند رسیدگی به مواردی که دانش‌آموز

پس از محیط خانه در مدرسه و گروه همسالان قرار می‌گیرد. اجرای طرح نماد در مدارس می‌تواند تأثیر بسزایی در کاهش آسیب‌ها و توانمندسازی دانش‌آموزان در مقابله و مواجهه با آسیب‌های اجتماعی دارد. وی با بیان اینکه در طرح نماد که با همکاری ۹ وزارتخانه اجرا می‌شود پیگیری در سه محیط خانواده، مدرسه و گروه همسالان حائز اهمیت است، گفت: «پس از ورود در این حوزه‌ها، کودک به عنوان یک شهروند آماده ورود به جامعه می‌شود.» وزیر بهداشت، هدف کلی این طرح را توانمندسازی دانش‌آموزان و مقابله با آسیب‌های اجتماعی از طریق مداخله به موقع و موثر با استفاده از رویکرد پیشگیری رشدمدار برشمرد و یادآور شد: «در این طرح آموزش همه افراد مدرسه اعم از آموزش معلمان و عوامل اجرایی و خوددانش‌آموزان و اولیای دانش‌آموزان در نظر گرفته شده است. این طرح با رویکرد همکاری نظام یافته برای مداخله سریع، به موقع و مؤثر در آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان طراحی شده است.»

وزیر بهداشت تأکید کرد: «آسیب پذیرترین قشر جامعه نوجوانان و جوانان هستند که به شدت در معرض این تهدید قرار دارند. در این میان ایجاد فرصت‌های یکسان برای همه افراد جامعه سبب می‌شود تا این آسیب‌ها کاهش پیدا کنند.»

جزئیات طرح نماد برای سال تحصیلی جدید

همانگونه که گفته شد در جزئیات ابلاغی دستورالعمل‌های طرح «نماد» بر سه امر مددکاری، اورژانس و درمان تأکید شده است. در رابطه با مددکاری اجتماعی، اورژانس (فوریت‌های روانی -